

АКТИВНОСТИ ДОМА ЗДРАВЉА ЗУБИН ПОТОК У ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ СТАНОВНИШТВА У ВАНРЕДНИМ УСЛОВИМА ОД 1999-2002.

Јакшић Б.¹, Радосављевић Л.¹, Башчаревић Ј.², Божовић Ј.¹, Радић Ј.¹

¹Дом здравља Зубин Поток

²Медицински факултет Приштина, Косовска Митровица

ACTIVITIES OF THE HEALTH CENTER ZUBIN POTOK IN HEALTH PROTECTION OF THE POPULATION FROM 1999-2000.

Јакшић Б.¹, Радосављевић Л.¹, Башчаревић Ј.², Божовић Ј.¹, Радић Ј.¹

¹Health center Zubin Potok

²Medical faculty Priština, Kosovska Mitrovica

SUMMARY

Certainly the level of the health protection of the population is in a direct connection with the living standard of people. Life and work of all the people in Zubin Potok municipality, as well giving the health help, became more difficult after 1999. It is because of the exile of non-Albanian population from territory of Kosovo and Metohia. The most difficult problem, taking care of sick people, results from the impossibility of the normal traffic communication with Priština and Kosovska Mitrovica, where the Main Health Centers are located. More over, the irregular supplying with medicines, difficult transportation of patients, as well the downsizing of mean in this area, made the workers of Health center in Zubin Potok to make some changes in order to provide an adequate health protection for more than 10000 people in this area.

Key words: Health protection, Extraordinary conditions.

САЖЕТАК

Сигурно је да је ниво здравствене заштите становништва у директној вези са животним стандардом људи. Тај ниво се мења у зависности од материјалних могућности средине. Живот и рад свих људи у општини Зубин Поток је јако отежан после 1999. године, а самим тим отежано је и пружање здравствене помоћи становништву. Ово из разлога прогона неалбанског становништва са територије Косова и Метохије. Најтежи проблеми у збрињавању болесника произилазе из немогућности нормалне саобраћајне комуникације са Приштином и Косовском Митровицом, где се налазе виши здравствени центри. Нередовно снабдевање лековима, отежан транспорт пацијената, као и смањење материјалних средстава на овој територији учинили су да се морали престројити и здравствени радници Дома Здравља Зубин Поток, да би пружили адекватну здравствену заштиту преко 10000 становника овог подручја.

Кључне речи: Здравствена заштита, Ванредни услови.

УВОД

Измена социјално-политичких прилика у једној урбаној средини предствља удар на живот те средине у свим областима здравствене заштите. Ако су те промене настале престанком радног односа у фабрикама, радионицама, престанком обраде поила, узгоја стоке, сигурно стварају тешке економско-социјалне проблеме становништву. Ти услови тешко одржавају ранији ниво здравствене заштите и захтевају додатне напоре здравствених радника. Вредности животног стандарда има тенденцију да даље пада, тако да се и принципи здравствене заштите могу све више срозавати.

Дом Здравља Зубин Поток је здравствена организација формирана 1956. год. која је све до 1970. год. била самостална а тада се интегрише са Здравственим центром у Косовској Митровици. 1991. год. се издваја из Здравственог центра Косовске Митровице и постаје самостална све до 1993. када се поново интегрише, и сада послује као Дом Здравља Зубин Поток. Од формирања

до данас прошло је много лекара и другог здравственог особља који су лечили болесне и подизали здравствену културу становништва.

ЦИЉ РАДА

Циљ овог рада је да дамо обим здравствене заштите у ванредним околностима које су настале у периоду 1999-2002.

МЕТОДЕ РАДА

Ретроспективном студијом података из амбулантних протокола од 1999. до 2002. године дати су подаци лечених болесника из опште медицине, као и специјалиста: гинекологије, педијатрије, интерне медицине, неуропсихијатрије и хируршке ортопедије. У контексту ових прегледа додати су и подаци из здравствених

станција које припадају Дому Здравља Зубин Поток, као и рада стоматолошких служби Дома Здравља.

РЕЗУЛТАТИ РАДА И ДИСКУСИЈА

Дом здравља Зубин Поток је просторно подељен у четири јединице: У једном делу је смештена општа медицина, у другом делу дечји диспансер, у трећем зубо-здравствена служба, а у четвртном се налази административни део са возним парком. У просторијама опште службе организована је перманентна (дежурна) служба, док у здравственим станицама (Зупче, Брњак, Бубе, Л. Река, Црепуља и Чечево) лекар ради једном недељно.

Здравствена заштита деце спроводи се у Дечјем диспансеру, где ради један едуковани лекар за дечје болести. У диспансеру се спроводи и вакцинација као и школски систематски прегледи. Евиденција се води и о заразним болестима, како је писано Законом о евиденцији у области здравства.

Здравствена заштита становништва из болести зуба одвија се у два јединицама стоматолошким са још 6 стоматолошких протетичара. У току 2002. године обављено је 2907 прегледа.

Здравствена заштита жена пружа се у Диспансеру за жене од стране гинеколога два пута недељно, док се породиље упућују на порођај у Здравственом центру Косовска Митровица. Специјалистичка амбуланта за интерне болести ради два пута недељно. Сваког дана ради амбуланта за ортопедску хирургију и неурологију.

Дом Здравља Зубин Поток има 99 радника и распоред тих радника дајемо у табели 1.

Табела 1. - Квалификациона структура редовно запослених у Дому Здравља Зубин Поток.

Квалификациона структура	Године			
	1999	2000	2001	2002
Лекари	9	10	10	9
Лабораторијске техничари	4	5	4	4
Медицинске сестре	34	39	39	43
Дечије неговатељице	5	5	5	5
Стоматолошки техничари	4	4	5	5
Бабице	2	2	2	2
Административни радници	7	7	6	6
Возачи	5	7	8	9
Спремачице	10	12	12	12
Остало техничко особље	3	3	3	4
Укупно	83	94	94	99

Табела 1 приказује како се кретала квалификациона структура запослених у Дому Здравља по годинама. Број лекара је приближно исти у периоду од 1999. до 2002., а број медицинских сестара се креће од 34 (1999.) до 43 (2002).

Зубних протетичара има 3. Административних радника има 7, док се број возача повећао са 5 (1999) на 9 (2002) што се може објаснити повећањем броја кућних патронажних посета у географски веома разуђеном подручју општине. Припајање здравствених станица ен-

клавне (Црколез, Бање и Суво Грло - раније у општини Србица) утицало је да се повећа број особља. Ово повећање је обезбедило најадекватнију заштиту становништва у овом српском подручју.

У табели 2, квалификовали смо податке у дијапазону дијагностичких категорија.

Табела 2. - Дијапазон дијагностичких категорија.

Дијагноза	1999	2000	2001	2002	Ук.
Обољ. респ. система	750	820	852	675	3097
Кардиоваск. болести	680	720	785	969	2434
Болести дигест. система	390	420	412	320	1742
Коштано-згл. болести	370	387	238	276	1271
Болести миш. система	27	25	20	23	93
Болести урин. система	283	295	310	358	1247
Неуроп. болести	97	112	100	128	437
Болести крви	10	15	11	14	50
Дијабетес (деца)	2	1	1	1	5
(одрасли)	109	148	176	204	639
Тумори (бенигни)	-	-	-	-	-
(малигни)	9	12	10	13	44
Обољења лок. система	750	3053	2278	2614	8695

Обољења респираторног тракта су најчешћа (3097). Одмах иза њих су болести кардиоваскуларног система (2434). Затим следе болести органа за варење (1242) и уринарног система (1247) које се дијагностикују захваљујући раду рентген апарата.

У табели 3, приказујемо рад специјалистичких амбуланти.

Табела 3. - Рад специјалистичких амбуланти.

Спец. амбуланта	1999	2000	2001	2002	Ук.
Интерна	2928	3300	3283	3205	12716
Гинекологија	1400	1358	1340	1299	5397
Педијатрија	1520	1900	1809	1970	7199
Ортопедија	750	3053	2278	2614	8695
Неурологија	0	2510	2677	2520	7707
Рентген	166	400	150	32	748

Највећи број болесника је затражио помоћ специјалисте интерне медицине, и то најчешће кардиолога (12716). Нешто мањи број болесника је затражио је помоћ ортопедског хирурга (8695), а затим неуролога (7707). Неуролошка и ортопедска амбуланта радила је сваког дана.

Највећи број прегледаних болесника био је у Дому здравља Зубин Поток (39670 мушкараца, 40612 жена и 25841 дете), док је Брњак (6440 мушкараца, 7019 жена и деце 506) и Зупче је имало (2013 мушкараца, 2296 жена и 228 деце). Ова два места у општини Зубин Поток су и највећа по броју становника па би то био још и један разлог да се амбуланте преведу на рад све до три пута недељно. То би помогло бољој здравственој заштити становништва тих места, а и смањило би гужву у Дому здравља Зубин Поток.

Табела 4. - Број болесника у периоду од 1999-2002. по радним јединицама и полу.

	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.
Мушкарци				
З. Поток	9854	8823	10231	11162
Зупче	399	583	459	572
Брњак	1720	1350	1652	1718
Бубе	4999	500	399	412
Л. Река	350	477	358	460
Црепуљ.	250	238	302	318
Чечево	218	256	200	224
Бање	-	-	-	-
Црколез	-	-	-	597
С. Грло	-	-	-	-
Укупно	13290	12227	13601	15463
Жене				
З. Поток	10390	9091	10625	10506
Зупче	482	627	583	604
Брњак	1872	1490	1803	1854
Бубе	536	638	478	572
Л. Река	371	495	402	486
Црепуљ.	284	278	348	376
Чечево	268	294	256	286
Бање	-	-	-	-
Црколез	-	-	-	603
С. Грло	-	-	-	-
Укупно	14204	12913	14495	15287
Деца				
З. Поток	5712	6605	6493	7031
Зупче	45	63	58	62
Брњак	108	123	133	142
Бубе	56	72	78	85
Л. Река	24	38	27	32
Црепуљ.	21	28	24	26
Чечево	18	20	16	19
Бање	-	-	-	-
Црколез	-	-	-	255
С. Грло	-	-	-	-
Укупно	5984	6949	6829	7652

У табели 5 изнети су подаци о потрошњи лекова који су додељени преко приручне апотеке и градске апотеке. Најчешће употребљавани лекови су антибиотици, било да је реч о пероралним или парентералним облицима. Инфекција је и овде сигурно највећи здравствени проблем. Низак ниво животног стандарда, слаба исхрана, пад имунитета код деце и старих због погоршања животних услова, недовољна имунизација против грипа одржавала се на болести респираторног система. Потрошња кардиоваскуларних препарата такође је висока. Разлог за то је повећање старости становништва и удаљеност здравствене установе за стационарни начин лечења. Потрошња антидијабетичних лекова се повећавала, нарочито препарати инсулина. У 2002. години има 600 инсулин зависних болесника. Ово се може довести у везу са настанком континуираног стреса нарочито

од 1999. године и све друге недаће које носи ванредна ситуација са ограниченом слободом кретања.

Табела 5. - Заступљеност појединих фармакотерапеутичких група лекова за период 1999-2002. год. у Дому здравља Зубин Пошок.

	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.
Перорални облици (ориг. паковања)				
Лекови за бол. KVS	1000	1000	1110	1130
Антибиотици	1100	1200	1000	1100
Анксиолитици	2700	2600	240	2300
Лекови за бол. GIT	1900	2000	2000	2100
Антидијабетици	900	900	900	1100
Бронходилататори	1500	1600	1400	1500
Уроантисептици	1500	1600	1400	1300
Антиреуматици	2400	2500	2500	2600
Наркотични аналг.	140	150	140	150
Парентерални облици (ампуле, бочице)				
Лекови за бол. KVS	5490	5580	5590	5590
Антибиотици	49600	50640	50700	50720
Анксиолитици	2100	2040	2060	2050
Лекови за бол. GIT	690	720	700	710
Антидијабетици	530	540	590	600
Бронходилататори	1780	1800	1790	1780
Уроантисептици	230	310	200	190
Антиреуматици	230	400	202	190
Наркотични аналг.	651	450	380	299

ЗАКЉУЧАК

Здравствена заштита становништва у општини Зубин поток (9986 становника) организована је од 1999. године у ванредним условима изолованости и у стању хроничног стреса. У Дому здравља Зубин Поток лечи се 98% српског живља и муслиманског 2%. Дом располаже довољним бројем лекара опште праксе, али би број специјалиста, нарочито интернисте и педијатре требало више увести у свакодневни рад како због удаљености центра за хоспитализовано лечење (Косовска Митровица и Нови Пазар), тако и због великог броја становништва старијих преко 60. година живота и деце која често обољевају од респираторног система. Отварањем породилишта (затвореног 1982. године) учинило би велику услугу женама које до породилишта у Косовској Митровици и Новом Пазару стижу заобилазним врло лошим макадамским путем. Поред релативно већег броја лабораторијских прегледа (15 анализа које се тренутно раде и 5 лабораната) треба увести и нове аутоматске апарате како би се брже добијали резултати. Постојање рентген апарата којим се дијагностикују болести и повреде као и још неколико ЕКГ апарата, постављених у пунктовима, као и инхалаторе за дечији узраст. Из свег овог извештаја мислимо, да је обим и квалитет здравствене заштите у Дому здравља Зубин Поток и поред отежавајућих ванредних услова насталих нарочито од 1999. године ипак задовољавајуће.

ЛИТЕРАТУРА

1. Zbornik rezimea XXX Dana preventivne medicine u Nišu, 24-27.9./96.
2. Zbornik radova XXXI Dana preventivne medicine u Nišu, 24-27.9./97.
3. Dani terora, Centar za mir i toleranciju - Beograd, 1999. str. 221.
4. Stolić, Perišić, Stolić R., Jovanović D.: Organizacija zdravstvene zaštite stanovništva u vanrednim uslovima - Praxis medica 29(1-2) 2001.
5. Dimitrijević Z.: Zdravstvena zaštita starih-strate{ki pristup i predlog mera - Zdravstvena za{tita, KZUS-Beograd-GXXVII br. 5.